

Číslo: 44011/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch **11. 03. 2022, od 14. 03. 2022 do 16. 03. 2022 a 18. 03. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Reedukačné centrum, Prílepská 6, Zlaté Moravce a Elokované pracovisko ako súčasť Reedukačného centra, Štúrova 13, Zlaté Moravce	
Zriaďovateľ	Regionálny úrad školskej správy v Nitre

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Ing. Zuzana Kordošová, riaditeľka špeciálneho výchovného zariadenia

RNDr. Marta Cibirová, zástupkyňa riaditeľky pre základnú školu

Mgr. Marta Horňačeková, zástupkyňa riaditeľky, vedúca vychovávateľka RC 1

Mgr. Marta Králiková, vedúca vychovávateľka RC 3

Bc. Jana Vrábelová, vedúca majsterka odbornej výchovy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 44011/2021-2022 zo dňa 10. 03. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Ing. Iveta Trévaiová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra

PaedDr. Iveta Schoberová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Stav poskytovania starostlivosti deťom vo výchove a dodržiavanie detských a ľudských práv v špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ) – diagnostických centrách (DC), reedukačných centrách (RC) a liečebno-výchovných sanatóriách (LVS)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaný subjekt bolo štátne reedukačné centrum (ďalej RC) s nepretržitou prevádzkou, s výchovným a vyučovacím jazykom slovenským, s kapacitou poskytovania starostlivosti pre 48 dievčat. RC zaradené do siete školských zariadení od 01. 09. 1969 malo zriadené jedno elokované pracovisko na ulici Štúrova 13, Zlaté Moravce s oddelením pre nepľnoleté matky s deťmi. Podľa informačného dotazníka ku dňu 08. 03. 2022 poskytovalo starostlivosť 39 dievčatám s poruchami správania, z toho bolo 7 vo veku do 15 rokov a 32 vo veku nad 15 rokov, z nich bolo 5 nepľnoletých matiek s deťmi. Dĺžka pobytu v RC sa pohybovala od 6 mesiacov do dosiahnutia plnoletosti, vek dievčat bol v rozpätí 14 až 18 rokov. Pred umiestnením do RC bolo 13 dievčat na pobyte v diagnostickom centre. Dievčatá umiestnené v RC pochádzali takmer z celého Slovenska (Banskobystrický, Bratislavský, Košický, Nitriansky, Trenčiansky, Trnavský kraj), 30 z nefunkčných rodín a 9 z Centra pre deti

a rodiny. Na základe žiadosti zákonného zástupcu bolo prijatých 5 dievčat, neodkladného opatrenia súdu podľa osobitného predpisu 16, rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia 5 a rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti 13. Dôvodom ich umiestnenia v RC boli väčšinou úteky z domu (26), záškoláctvo (21), sklon k závislostiam (19), predčasný pohlavný život (16), ale aj sebapoškodzovanie (7), drobné krádeže (6) a poškodzovanie cudzej veci (2). RC sa diferencovalo na RC 1 so 4 výchovnými skupinami pre dievčatá od 15 rokov veku a RC 3 s 2 výchovnými skupinami pre dievčatá do 15 rokov veku, prípadne do ukončenia povinnej školskej dochádzky v základnej škole. Zriadené boli 2 oddelenia pre neplnoleté matky s deťmi RC 2 s 2 výchovnými skupinami a s otvoreným režimom (1 dievča nad 15 rokov) s prípravou na povolanie v strednej škole mimo RC. Počet dievčat vo výchovných skupinách bol rôzny, od 2 do 9. Súčasťou RC bola základná škola s 2 triedami (8. ročník – 2, 9. ročník – 4 dievčatá) a stredná odborná škola so 4 triedami v dvojročnom učebnom odbore 3179 F 00 textilná výroba (9 dievčat) a v trojročnom 3152 H 02 krajčír – dámske odevy (21 dievčat). Jedna neplnoletá matka ukončila povinnú školskú dochádzku, ďalej sa nevzdelávala, jedno dievča malo povolený pobyt mimo zariadenia v mieste bydliska zákonného zástupcu (tzv. dovolenka), kde navštevovala základnú školu, nakoľko sa čakalo na právoplatnosť rozhodnutia súdu. Zriadené boli školská jedáleň a na elokovanom pracovisku výdajná školská jedáleň ako súčasť RC.

Počas výkonu tematickej inšpekcie bolo v RC približne 30 dievčat, 4 boli na úteku, 2 mali povolený pobyt mimo zariadenia v mieste bydliska zákonného zástupcu (tzv. dovolenka), 1 bola v nemocnici a 1 v resocializačnom zariadení. Uvedený počet sa v priebehu tematickej inšpekcie menil z dôvodu nedovoleného prerušenia pobytu dievčat v špeciálnom výchovnom zariadení (ďalej ŠVZ), odchodom dievčat po dosiahnutí plnoletosti, návratom dievčat po úteku a prijatím 1 dievčaťa do výchovnej skupiny v RC 3.

Výchovu, vzdelávanie a starostlivosť zabezpečovalo celkom 53 interných zamestnancov, z nich 2 vedúce vychovávateľky, 19 vychovávateľov, 9 nočných vychovávateľov, 3 psychologičky, 6 učitelia, vrátane riaditeľky a jej zástupkyne, z nich 1 s čiastočným úväzkom, 1 na dohodu s čiastočným úväzkom, 6 majstrov odbornej výchovy (1 vedúca, 1 s čiastočným úväzkom), 2 sociálne pracovníčky a 6 zdravotných sestier.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z riadenia ŠVZ

Koncepcia a rámec ŠVZ

Koncepčný zámer rozvoja ŠVZ spracovaný na obdobie 2 rokov nadväzoval na SWOT analýzu, mal vymedzené strategické ciele zamerané na elimináciu negatívnych vzorcov správania dievčat ich motiváciou k pracovným návykom, zmysluplnému tráveniu voľného času, podporou zdravých rovesníckych vzťahov a vedením k schopnosti odolávať negatívnym vplyvom, ako aj na zlepšovanie vzdelávacích výsledkov a spolupráce so zákonnými zástupcami v oblasti reedukácie. Za riziká v oblasti výchovy a reedukácie správania riaditeľka RC považovala nárast počtu dievčat so psychiatrickými diagnózami a ich doliečovanie, neskoré umiestňovanie (málo času na činnosť s dievčaťom), málo ľudí ochotných pracovať s deťmi s poruchami správania. Koncepčná stratégia sa v minimálnej miere vyhodnocovala ročne v správe o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2020/2021. Pre oba úseky a oddelenie pre neplnoleté matky s deťmi bol spracovaný samostatný výchovný program (ďalej VP), ktorý zohľadňoval reálne podmienky RC a obsahoval náležitosti v zmysle školského zákona. Obsahovo boli VP identické, pre RC 2 a RC 3 sa odlišovali len názvom prvej tematickej oblasti výchovy (etická výchova, výchova k mravnosti, humanite a demokracii) a nesprávne určeným počtom výchovno-vzdelávacích činností vo výchovných

osnovách na výchovné skupiny. Výber tematických oblastí výchovy vo VP pre RC 2 (neplnoleté matky s deťmi) menej zohľadňoval výchovu neplnoletých matiek k rodičovstvu. Z poslania špecifikovaného vo VP vychádzali strategické ciele s dôrazom na uplatňovanie jednotného prístupu pri reedukácii sociálne, mravne a emocionálne narušených dievčat, dôsledné riešenie sociálno-patologických javov zefektívnením diagnostiky, rozvíjanie citovej stránky osobnosti dievčat najmä vo vzťahu k sociálnym citom a emóciám, aplikáciu terapeutických prvkov, prístupov a postupov v ich reedukácii. Výchovný plán bol spracovaný s vymedzením najmenšieho počtu výchovno-vzdelávacích činností na výchovnú skupinu (v RC 1 stanovené na 6 výchovných skupín namiesto 4) a vychovávateľa, obsahoval tematické oblasti výchovy (výchova k mravnosti, humanite a demokracii, pracovná, rozumová, spoločenská, telesná, kultúrna a estetická výchova) so stanovenými cieľmi, výchovnými štandardmi a výchovnými osnovami, ktorých rozsah korešpondoval s výchovným plánom. Výchovné osnovy jednotlivých tematických oblastí výchovy svojím obsahom zodpovedali výchovným štandardom. Za špecifickú oblasť v reedukácii boli určené zdravotná osveta, špeciálno-pedagogické postupy a psychoterapia, ktoré tvorili prílohu VP. Ich prerokovanie potvrdzovali zápisnice zo zasadnutia pedagogickej rady a rady školy.

Vnútorý systém kontroly a hodnotenia

Plán kontroly a hodnotenia ŠVZ bol svojím obsahom takmer identický s dokumentom iného ŠVZ v regióne. Jednotlivé oblasti (pedagogická, pracovno-právna, ekonomická, bezpečnosti a ochrany zdravia) kontrolnej činnosti nemali určené kompetencie vedúcim zamestnancom. K hlavným formám kontrolnej činnosti patrila najmä kontrola nadriadenými zamestnancami, menej autokontrola, z metód prevažovali pozorovanie, rozhovor, analýza. Časový harmonogram, frekvencia, určenie prostriedkov kontrolnej činnosti boli vymedzené len vo vzťahu k riaditeľke RC, absentovali smerom k ostatným vedúcim zamestnancom. V pedagogickej oblasti sa realizovala kontrolná činnosť so zameraním na edukáciu v školskom prostredí a výchovu dievčat v čase mimo vyučovania podľa spracovaných materiálov vnútorného systému kontroly pre jednotlivé úseky (RC 1, RC 3), ktorý tvoril prílohu plánu práce úseku RC 3. Uvedené dokumenty mali zväčša premyslenú štruktúru, časový harmonogram kontrolnej a hospitačnej činnosti, stanovené úlohy a zameranie, absentovali ciele. Predložené záznamy z kontrolnej činnosti vedúcich vychovávateľiek RC 1 a RC 3 potvrdzovali dostatočný rozsah realizácie kontroly zameranej na vedenie dokumentácie, činnosť denných a nočných vychovávateľov, záujmových útvarov, prípravu dievčat na vyučovanie, plnenie výchovných osnov a plánov, s výnimkou jedného obsahovali pozitívne hodnotenie. Chýbali plán kontrolnej činnosti a záznamy o jej realizácii na oddelení neplnoletých matiek s deťmi. Pri kontrole denníkov výchovných skupín bolo prijaté jedno odporúčanie bez následnej kontroly jeho akceptácie. Vedúce vychovávateľky do termínu výkonu tematickej inšpekcie vykonali 11 hospitácií na tematických oblastiach výchovy, ich záznamy obsahovali nesprávne formulované ciele, vzhľadom na pozitívne hodnotenie boli bez opatrení a odporúčaní. Analýza výsledkov nebola súčasťou programu pracovných porád vychovávateľov, len v jednej zápisnici (12. 10. 2021 RC 1) bol uvedený obsah kontrolnej činnosti. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia dievčat bol okrajovo spracovaný vo výchovných programoch, podrobnejšie v školských poriadkoch. Cieľom hodnotenia bolo poskytnúť spätnú väzbu o správaní dievčat, získať novú emocionálnu korektívnu skúsenosť a zážitok z ocenenia, motivovať ich k zmene správania, posilňovať sebareguláciu správania a dôveru v spravodlivosť dospelých, v ich schopnosť spoločenské pravidlá nielen určovať, ale aj dodržiavať. Deklarovaná bola kombinovaná forma hodnotenia dievčat - slovný komentár, pochvala, sebahodnotenie, bodovací systém. Systém hodnotenia v školských poriadkoch zahŕňal oblasť udeľovania pochvál a výchovných opatrení, bodovací systém podrobne vymedzoval kritériá pridelovania

plusových a mínusových bodov. Hodnotenie sa realizovalo každý deň v čase vyučovania učiteľmi a majstrami odborného výcviku i mimo neho vychovávateľmi, o čom sa viedli podrobné záznamy v tabuľkovej forme. Hodnotenie dievčat v škole bolo programom ranných komunit, popoludňajšia výchovná činnosť sa hodnotila na večerných komunitách. Jedenkrát týždenne sa realizovalo komunitné stretnutie tzv. voľná tribúna s hodnotením správania sa a činnosti počas predchádzajúceho týždňa s akcentom na sebahodnotenie, hodnotenie každej výchovnej skupiny určenými vedúcimi z radov dievčat. Vychovávateľa mesačne písomne hodnotili dievčatá vo vzťahu k ich správaniu, efektívite reedukačného procesu z hľadiska plnenia individuálneho reedukačného programu (ďalej IRP), štvrtročne formou vyplňania škály rizikového správania a učiteľa dotazníka školského správania. Mesačné hodnotenie dievčat na informačnej tabuli úseku RC 1 nebolo v čase výkonu tematickej inšpekcie aktualizované.

Pri prijatí dievčat do ŠVZ riaditeľka školy vydala rozhodnutie o ich prijatí, ktoré bolo súčasťou osobného spisu náhodne vybranej dokumentácie 20 dievčat. Chýbajúci odtlačok pečiatky na niektorých rozhodnutiach bol riaditeľke RC umožnený doplniť počas výkonu tematickej inšpekcie, čo riaditeľka zrealizovala. Osobné spisy dievčat viedli sociálne pracovníčky, základné údaje (meno a priezvisko, dátum narodenia, dátum a dôvod prijatia, výchovná skupina) boli uvedené na obale osobného spisu. Súčasťou osobného spisu boli súdne rozhodnutia alebo žiadosti zákonného zástupcu o dobrovoľnom pobyte (mailová komunikácia), korešpondencia medzi RC a zákonnými zástupcami, centrami pre deti a rodiny, úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej ÚPSVaR). Niektoré osobné spisy obsahovali zákonným zástupcom podpísané informované súhlasy so spracovaním osobných údajov a informované súhlasy v súvislosti s účasťou dievčat na výletoch, exkurziách, športových aktivitách (niektoré boli bez podpisu, nakoľko podľa vyjadrenia sociálnej pracovníčky, bol problém s vyhľadáním pobytu zákonného zástupcu dievčat), plány sociálnej práce, správy z diagnostických vyšetrení alebo záverečné komplexné správy diagnostického centra, dohoda o vymedzení právomoci riaditeľky RC smerom k dieťaťu v oblasti návykových látok, šikanovania, agresívneho správania alebo výtržníctva a takého správania, ktorým dieťa ohrozuje seba alebo iné osoby s podpismi riaditeľky RC, zákonného zástupcu a dievčaťa. Vo väčšine osobných spisov chýbali správy zo psychologickkej a špeciálno-pedagogickkej diagnostiky.

RC ponúkalo pre dievčatá činnosť v záujmových útvaroch jedenkrát v týždni, na úseku RC 1 bolo zriadených 7 (športový, pohybovo-rytmický, kreatívnych činností, varenia a praktických činností), na úseku RC 3 pracovali 2 (športovo-rekreačný a tvorivo-dramatický), na oddelení pre neplnoleté matky s deťmi 2 záujmové útvary (tvorivosti, varenia a pečenia). Vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu sa organizácia aktivít spoločenského, kultúrneho, športového i tvorivého charakteru obmedzila. Podľa vyjadrenia riaditeľky RC sa aktivity uskutočňovali na úrovni úsekov a oddelenia pre neplnoleté matky s deťmi, v čase priaznivejšej situácie sa realizovali celokomunitné aktivity (napr. športové popoludnia – súťaž v stolnom tenise, ľahkej atletike, súťažno-zábavné popoludnie, Týždeň školských knižníc – literárny kvíz a vlastná tvorba). V tomto školskom roku k realizovaným aktivitám patrili turistická vychádzka do parku v Topoľčiankach, vychádzka do miestneho parku s prehliadkou Mauzólea rodiny Migazziovcov, cykloturistika, vianočné trhy, Mikulášske posedenie, zapojenie sa do kampane Červené stužky s prezretím si filmu, riešením kvízu pripraveným vedúcou spolusprávy a tvorbou plagátov. RC sa zapojilo do projektu Letná škola a počas školského roka realizovali projekt Spolu úspešnejší 2021 so zameraním na doučovanie dievčat a získanie požadovaných zručností na odbornom výcviku. Podľa správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2020/2021 sa ako RC zapojili do národného projektu Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce,

v literárnej súťaži na tému My a vírusy 21. storočia v rámci kampane Červené stužky získala žiačka základnej školy pri RC Čestné uznanie.

Kontrola náhodného výberu IRP 20 dievčat poukázala, že u väčšiny nevychádzali zo psychologickkej a špeciálnopedagogickkej diagnózy, chýbal dátum ich spracovania, u niektorých nebolo po uplynutí 1. mesiaca pobytu spracované hodnotenie procesu adaptácie na pobyt v RC. Súčasťou IRP boli osobné údaje dievčat, rodinná anamnéza, stručný opis vonkajších znakov a najdôležitejších charakteristických črt dievčat, údaje o zdravotnej poisťovni, všeobecnom lekárovi pre deti a dorast a zubnom lekárovi, vstupné informácie o predchádzajúcom zariadení, výsledky vstupného rozhovoru vychovávateľa s dievčaťom. IRP zahŕňali záznamy z mesačného pozorovania dievčat vychovávateľmi, pravidelne štvrťročne (október, február, jún) sa vyhodnocovali a podľa potreby aj upravovali. Údaje v niektorých z nich boli opravované s použitím chemických prostriedkov alebo prepisom, v jednom IRP absentoval údaj o trvalom bydlisku dievčaťa, nezrovnalosti sa vyskytli v dátume narodenia v IRP a ďalších materiáloch u jedného dievčaťa. IRP jednej žiačky bol neúplný, chýbali škály rizikového správania za 3 hodnotiace obdobia, v poslednom hodnotení (február 2022) bola doložená škála rizikového správania s dátumom 01. 11. 2021.

Klíma a kultúra ŠVZ

Pedagogickí a odborní zamestnanci považovali klímu v RC za otvorenú, charakterizovanú súdržnosťou a angažovanosťou kolektívu pedagógov a odborných zamestnancov, demokratickým štýlom riadenia. Výrazne horšie bol hodnotený ukazovateľ ústretového správania vedúcich zamestnancov. Riadený rozhovor so 6 dievčatami vo veku do 15 rokov, s náhodne vybranými 10 dievčatami nad 15 rokov a 2 nepľnoletými matkami poukázal na dodržiavanie detských a ľudských práv v RC. Všetky dievčatá sa pozitívne vyjadrovali o vychovávateľoch svojej výchovnej skupiny, prostredie ŠVZ v nich vyvolávalo pocit bezpečia, ako problém vnímali absenciu rodinných príslušníkov, priateľov a rodinného prostredia.

Spoluspráva bola zriadená, podľa vyjadrenia riaditeľky RC vedúca spolusprávy prezentovala požiadavky dievčat 4 výchovných skupín RC 1 na komunitnom stretnutí (voľná tribúna), v oblasti požiadaviek spolupracovala s vedúcou vychovávateľkou. V riadenom rozhovore vedúca spolusprávy uviedla, že je v RC kratší čas, prezentovala požiadavky dievčat, na nákupe potrieb pre dievčatá s vedúcou vychovávateľkou a vedúcimi dievčat každej výchovnej skupiny ešte nebola.

Priame pozorovanie ranných a popoludňajších komunitných stretnutí na oboch úsekoch a oddelení pre nepľnoleté matky s deťmi, ako aj vyjadrenia všetkých dievčat v riadenom rozhovore poukázali na priestor a príležitosti poskytované dievčatám na vyjadrovanie postojov, názorov či emócií. Informačný charakter komunitných stretnutí naznačovali vedúcimi vychovávateľkami poskytnuté informácie o dennom programe, ktorý bol zverejnený aj na informačných tabuliach. O terapeutickom charaktere komunitných stretnutí svedčili terapeutické prístupy smerujúce k úprimnému sebaodhaleniu a sebaotvoreniu (napr. čítanie elaborátu o svojej minulosti odchádzajúcim dievčaťom, vyjadrenie pocitov dievčaťa po úteku), počúvaní druhých, vyjadreniu podpory a viery ostatnými dievčatami k zvládnutiu života mimo RC odchádzajúcim dievčaťom. Komunitné stretnutia mali svoje pravidlá, dievčatá ich poznali. Počas nepriaznivej epidemickej situácie sa komunitné stretnutia s účasťou všetkých pedagogických a odborných zamestnancov, zamestnancov ekonomického úseku nerealizovali, počas výkonu tematickej inšpekcie sa uskutočnilo pre všetky 4 výchovné skupiny úseku RC 1 s ich účasťou na rannom komunitnom stretnutí.

RC vydávalo časopis Mladosť, ktorého redakčnú radu tvorilo 7 dievčat z RC 1, svojimi príbehmi, poéziou a prózou do neho prispievali aj dievčatá z RC 2 a RC 3. Poskytoval tiež informácie

o aktivitách dievčat RC 1. Webové sídlo zariadenia s poslednou aktualizáciou v školskom roku 2014/2015 neposkytoval verejnosti informácie o živote, dani a aktivitách dievčat v RC.

Služby, spolupráca ŠVZ s inými partnermi

Vychovávateľa v čase mimo vyučovania poskytovali dievčatám výchovu a vzdelávanie podľa VP, plánov práce a nastavených harmonogramov činnosti, jedenkrát v týždni realizovali záujmovú činnosť, organizovali aktivity zamerané na prevenciu s cieľom eliminácie rizikového správania sa dievčat. V spolupráci s triednymi učiteľmi, majstrami odborného výcviku, psychologičkami a zdravotnými sestrami spracovávali IRP, vyhodnocovali ho a upravovali. Zúčastňovali sa komunitných stretnutí, hodnotili dievčatá počas výchovnej činnosti, riešili s nimi vzniknuté problémy, aktuálne požiadavky, ale aj nežiaduce prejavy správania. Každodenné písanie denníkov dievčatami napomáhalo k riešeniu ich osobných problémov vychovávateľmi. V procese prevýchovy kládli dôraz na aplikáciu prvkov pôsobiacich na spoločenské vedomie dievčat, skvalitňovanie ich vzájomných vzťahov vo výchovnej skupine, rešpektovanie nastaveného vnútorného poriadku, režimovej zložky dňa a týždňa, zaužívaných pravidiel a zásad spoločenského správania. Jedna z vychovávateľiek s absolvovaným psychoterapeutickým výcvikom viedla terapeutický klub pre dievčatá z úseku RC 1. Vedúce vychovávateľky riadili proces výchovy, realizovali kontrolnú a hospitačnú činnosť, viedli evidenciu návštev, telefonických kontaktov dievčat so zákonnými zástupcami alebo inými osobami po overení u zákonných zástupcov, boli kontaktnými osobami pri telefonovaní zákonných zástupcov do RC, viedli evidenciu o vreckovom a mesačnom hodnotení dievčat.

Noční vychovávateľa preberali starostlivosť o dievčatá počas týždňa od 21,00 hod., cez víkend o hodinu skôr, mali na starosti prípravu dievčat na nočný kľud, pravidelné obchôdzky počas spánku dievčat, budíček a ranné cvičenie, dohľadanie počas ich prípravy do školy, kontrolu izieb a odovzdanie dievčat po raňajkách na rannú komunitu.

Sociálne pracovníčky zabezpečovali vedenie sociálno-právnej agendy, vybavovali dievčatám občiansky preukaz, deťom narodeným neploletým matkám rodný list a zdravotný preukaz, sprevádzali dievčatá na súd, po ukončení ich pobytu z dôvodu plnoletosti riešili s nimi ubytovanie. Úzko spolupracovali so sociálnou kuratelou detí, policajným zborom, centrami pre deti a rodiny, sociálnymi poisťovňami a zákonnými zástupcami dievčat. Sociálno-právne poradenstvo poskytovali dievčatám v oblasti vybavovania žiadostí (napr. rodinné prídavky), postupu po ukončení pobytu v RC (napr. prihlásenie sa na ÚPSVaR). Sledovali úhradu nákladov za pobyt dievčat v ŠVZ, v prípade nedoplatkov kontaktovali zákonných zástupcov formou výziev.

Školské psychologičky sa primárne zameriavali na prevenciu, intervenciu, konzultácie, psychologické poradenstvo, individuálne a skupinové terapie a psychologickú diagnostiku, poskytovali podľa potreby krízové intervencie, relaxácie, autogénny tréning. Participovali na aplikácii a realizácii priamych reedukačných intervencií, spolupracovali v oblasti skvalitňovania procesu výchovy a vzdelávania, sociálnej atmosféry a duševného zdravia dievčat i zamestnancov RC. V minulých rokoch realizovali psychologickú starostlivosť o pedagogických zamestnancov aplikáciou techník na zvládanie stresu a záťažových situácií, ktoré v prípade priaznivej epidemickej situácie plánovali uskutočniť v júni 2022. Vstupnou orientačnou psychologickou diagnostikou získavali obraz o psychickom stave a funkciách dievčat, identifikovali ich problémové oblasti s cieľom aplikácie vhodných reedukačných a terapeutických stratégií. Progres alebo regres v reedukácii dievčat zisťovali podľa potreby následnou rediagnostikou. Zhotovovali komplexné psychologické správy o prevýchovnom procese dievčat pre potreby rôznych inštitúcií, viedli psychologickú dokumentáciu, zúčastňovali sa komunitných stretnutí tzv. voľnej tribúny, podľa potreby aj na policajných

výsluchoch a súdnych pojednávaniach. Súčinnosť poskytovali pri tvorbe IRP, vrátane kontroly jeho komplexnosti. Počnúc aktuálnym školským rokom nezabezpečovali vyučovanie špecifického predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia, podľa vyjadrenia riaditeľky RC ho vyučovali učitelia.

Zdravotné sestry v rozhovore uviedli, že zabezpečovali pre 17-ročné dievčatá preventívne prehliadky, odborné vyšetrenia, pedopsychiatrické sa realizovali lekárkou priamo v RC, poskytovali starostlivosť tehotným dievčatám. Každé ráno riešili zdravotné ťažkosti dievčat, v prípade potreby preväzy, ráno a na obed podávali lieky, pripravovali večerné lieky, ktorých podávanie zabezpečovali vychovávatelia. Spreádzali dievčatá na vyšetrenia k lekárom, do poradne, na PCR testy (pred hospitalizáciou dievčat, po návrate z nedovoleného pobytu mimo RC). V čase nepriaznivej epidemickej situácie realizovali 1-krát týždenne testovanie antigénovými testami, v súčasnom období len v prípade príznakov ochorenia na COVID-19. Participovali na osvetovej činnosti vysvetľovaním dôležitosti dodržiavania pitného režimu, ako aj v oblasti vedenia dievčat k záznamom v menštruačných kalendároch, čo nebolo vždy úspešné. Pri umiestnení dievčat v ochranej miestnosti spolu so psychologičkou a vychovávateľom zabezpečovali ich kontrolu, v prípade potreby poskytovali zdravotnú starostlivosť. Dievčatám počas zdravotnej izolácie alebo preventívnej karantény prinášali stravu. Viedli spisy o každom dievčati, evidenciu hospitalizácií, zdravotných izolácií a tehotenských testov, podrobný opis činnosti v rámci dňa. Zdravotné sestry na oddelení pre nepľnoleté matky s deťmi zabezpečovali aj starostlivosť o deti počas vzdelávania nepľnoletých matiek v škole, pripravovali stravu pre deti do jedného roka, v nedeľu zisťovali hmotnosť detí vážením.

Riaditeľka RC v rozhovore poukázala na dobrú spoluprácu s mestom v oblasti zapájania sa do nimi organizovaných športových aktivít, literárnych súťaží k pamiatke Janka Kráľa, úspešné dievčatá v súťaži boli pozvané na večeru s primátorom mesta. Mestské kultúrne stredisko im sponzorsky ponúklo účasť na kultúrnych podujatiach, návštevu filmových predstavení. Riaditeľka RC uviedla, že nemali družbu s iným zariadením podobného typu. Pozitívne hodnotila spoluprácu s miestnym zariadením poradenstva a prevencie v oblasti ponuky preventívnych aktivít, besied, ktorých realizácia bola za posledné dva roky ovplyvnená nepriaznivou epidemickou situáciou. Uviedla, že RC spolupracovalo so sociálnou kuratelou detí príslušných ÚPSVaR, kmeňovými školami dievčat, policajným zborom pri riešení nedovoleného prerušenia pobytu dievčatami, vyšetrovaní trestných činov a krízových situácií, v minulých rokoch aj uskutočňovaním preventívnych aktivít, rôzna bola spolupráca s centrami pre deti a rodiny. Spolupráca so zriaďovateľom súvisela s poskytovaním finančných prostriedkov na prevádzku RC, ktorých objem bol podľa vyjadrenia riaditeľky značne poddimenzovaný. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi vnímala spoluprácu so zákonnými zástupcami ako horšiu, najmä vo vzťahu k rešpektovaniu odporúčaní ŠVZ (napr. pri posielaní balíkov, pokynov počas pobytu v domácom prostredí v čase prázdnin). Vyjadrenia riaditeľky ohľadom spolupráce s policajným zborom, regionálnym zariadením poradenstva a prevencie, zákonnými zástupcami dievčat potvrdili v rozhovore aj psychologičky RC. Tie poukázali na nízky záujem zákonných zástupcov o konzultácie s nimi, sporadický telefonický kontakt, ich slabšiu účasť aj na rodičovskom združení organizovanom RC v minulých rokoch. Vedúce vychovávateľky potvrdili telefonický kontakt so zákonnými zástupcami, sociálna pracovníčka uviedla formu písomnej komunikácie s nimi (napr. oznámenie o ochorení na COVID-19, úhrada výživného, doručovanie písomností). Pri RC pracovalo občianske združenie Soviča s cieľom finančnej podpory na materiálne vybavenie zariadenia.

Zistenia z podmienok výchovy

Personálne podmienky, kvalifikovanosť pedagogických a odborných zamestnancov

Riaditeľka ŠVZ spĺňala kvalifikačné predpoklady, dĺžku pedagogickej praxe, funkčné vzdelávanie absolvovala v roku 2016 a funkčné inovačné v roku 2019. Ostatní vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňali kvalifikačné predpoklady a s výnimkou vedúcej majsterky odbornej výchovy aj požiadavky. Vedúca majsterka odbornej výchovy absolvovala funkčné vzdelávanie v roku 2012, neabsolvovala funkčné inovačné vzdelávanie pred ukončením platnosti predchádzajúceho podľa právnych predpisov účinných do 31. augusta 2019. Výchovná činnosť bola zabezpečená pedagogickými a odbornými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné a osobitné kvalifikačné predpoklady. Za ostatné 2 roky si rozširovali svoju odbornosť účasťou na odborných seminároch¹ (2 pedagogickí zamestnanci), sociálno-psychologickom výcviku² (1), aktualizáčnom vzdelávaní³ (3), jedna vychovávateľka a psychologička získali Certifikát o absolvovaní tréningu trénerov v téme Prevencia obchodovania s ľuďmi, riaditeľka RC a 2 psychologičky sa zúčastnili na medzinárodnej odbornej konferencii Dieťa v ohrození. Z pedagogických zamestnancov zabezpečujúcich výchovu mimo vyučovania mali 1. atestáciu dvanásti a 2. atestáciu piati. Psychologičky absolvovali rôzne odborné semináre a vzdelávania⁴, psychoterapeutický výcvik⁵, dve mali 1. a jedna aj 2. atestáciu. Podľa vyjadrenia riaditeľky RC v informačnom dotazníku bola z jej strany požiadavka o 1 vedúceho vychovávateľa navyše oproti skutočnému stavu.

Priestorové a materiálno-technické podmienky ŠVZ

ŠVZ sa nachádzalo na okraji mesta, pozostávalo z 2 budov spojených spojovacou chodbou, ktoré sa uzamykali. Priestory v 1-poschodovej budove boli určené pre základnú a strednú odbornú školu, nachádzali sa tu triedy, dielne pre odborný výcvik, učebňa výpočtovej techniky s počítačmi, telocvičňa. Spojovacia chodba s kancelárskymi miestnosťami riaditeľky RC, administratívnych zamestnankýň a miestnosti 2 psychologičiek spájala priestory školy s vestibulom 3-poschodovej budovy, z ktorého sa prechádzalo do priestorov ubytovacej časti, spoločenskej miestnosti a jedálne. Vo vestibule sa nachádzala miestnosť určená pre návštevy dievčat. Na prízemí boli zriadené zdravotná izolačná miestnosť, 3 jednoposteľové karanténne miestnosti (svojím vybavením nezodpovedali príslušnému ustanoveniu právneho predpisu), ktoré boli zriadené počas pandémie s cieľom izolácie pozitívne testovaných dievčat od ostatných dievčat a zamestnancov RC. Karanténne miestnosti sa využívali aj po návrate dievčat z prázdnin, po nedovolenom prerušení pobytu v RC. Nachádzali sa tu aj miestnosť pre zdravotné sestry, psychologičku, skladové priestory, dielňa a kuchynka využívané na činnosť záujmových útvarov. Ubytovacia časť bola na 3 poschodiach, z toho na 2 poschodiach boli v 13 útulne zariadených izbách ubytované dievčatá úseku RC 1 a na 3. poschodí malo každé dievča úseku RC 3 samostatnú izbu (spolu 6 izieb). Izby mali plastové okná bez osadených mreží, vybavené maximálne 3 váľandami, skriňami, stolom

¹ Detská agresivita – kam až to môže zísť?

² Participácia na primárnej prevencii látkových a nelátkových závislostí

³ Zvyšovanie digitálnej gramotnosti v práci vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach, Multimediálne tabletové zariadenia v edukačnom procese, Interaktívna tabuľa a multimédia vo vzdelávaní

⁴ Krízová intervencia na školách v prípade prírodnej katastrofy, útoku, smrti učiteľa/žiaka, Krízová intervencia na školách v prípade samovražedného zámeru a po samovražednom pokuse na školách, webinár o skrývaní disocálnych porúch pomocou DES-II, Práca s maloletými páchatelmi násillia, aktualizáčné – Nenásilná komunikácia pre pedagogických a odborných zamestnancov – základy, Výchova a učenie pomocou metódy nenásilnej komunikácie pre pedagogických a odborných zamestnancov – 1. úroveň, Zásady nenásilnej komunikácie vo vyučovacom procese pre pedagogických a odborných zamestnancov – 2. úroveň, Spolupráca pedagogických a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov

⁵ v Gestalt psychoterapii

a stoličkami. Na poschodiach sa nachádzali 4 spoločenské miestnosti zariadené kreslami a kobercom, televízorom, setup-boxom (DVD prehrávačom), niektoré sedačkou, nábytkovou stenou, stolmi a stoličkami. Na jednotlivých poschodiach boli miestnosti pre vychovávateľov, vedúce vychovávateľky, spoločné hygienické zariadenia so sprchovými kútmami, umývadlami, vybavené automatickými práčkami a sušičkami. Dve ochranné miestnosti sa nachádzali na 1. poschodí, menší skladový priestor na batožinu dievčat a miestnosť na výtvarnú výchovu boli vytvorené na 3. poschodí. Chodba úseku RC 3 ponúkala možnosti cvičenia na ribstole a rotopede, bola vyzdobená informačnými tabuľami s tematikou sviatku zaľúbených – deň sv. Valentína, protidrogovej a environmentálnej výchovy. Exteriér pozostával zo športového viacúčelového ihriska, školského pozemku a skleníka.

Oddelenie pre nepľnoleté matky s deťmi sa nachádzalo na elokovanom pracovisku v prenajatých priestoroch bývalého školského internátu Obchodnej akadémie Zlaté Moravce. Na 1. poschodí sa nachádzali izby nepľnoletých matiek riešené bunkovým systémom s toaletou a kúpeľňou, vybavené posteľou pre matku a postieľkou pre dieťa, skriňou, stolom, stoličkami a prebaľovacím pultom. Mali k dispozícii návštevnú miestnosť s detskou postieľkou, stolmi a stoličkami, spoločenskú, relaxačnú miestnosť, miestnosť na činnosť záujmových útvarov, jedáleň, kuchynku, práčovňu. Súčasťou priestorov boli miestnosti pre vychovávateľov a zdravotné sestry, miestnosť pre deti s detskými postieľkami, ktorá sa využívala ako jasle v dopoludňajších hodinách počas návštevy školy nepľnoletými matkami. Na chodbe bol uložený rotoped a nerozložený stôl na stolný tenis. Na prízemí sa nachádzala kočíkareň. Podľa vyjadrenia riaditeľky RC v správe o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2020/2021 sa kočíky, hračky, oblečenia pre bábätká získavali sponzorsky.

Priestory v interiéri a v exteriéri sa využívali podľa harmonogramu činnosti jednotlivých úsekov a oddelenia pre nepľnoleté matky s deťmi.

V RC boli zriadené 2 ochranné miestnosti, ktoré s výnimkou ich vybavenia materiálom na vzdelávanie, relaxačnú alebo inú vhodnú činnosť s cieľom upokojovať v nej umiestnené dievča, spĺňali požiadavky v zmysle právneho predpisu. Z hľadiska bezpečnosti dievčat sa porcelánové umývadlo s pitnou vodou javilo ako menej vhodné. V školskom roku 2021/2022 podľa písomných záznamov z pobytu v ochrannej miestnosti v nich bolo umiestnených 5 dievčat z dôvodu ochrany pred ďalšou agresivitou, fyzického a verbálneho útoku, ohrozovania vlastného zdravia alebo zdravia iného dievčaťa. V písomných záznamoch absentovali údaje o čase vychádzok na čerstvom vzduchu mimo ochrannej miestnosti, čo riaditeľka RC zdôvodnila odmietnutím pobytu zo strany dievčaťa. V jednom písomnom zázname chýbalo uvedenie poskytnutého materiálu, literatúry na čítanie a vzdelávanie sa alebo na inú činnosť, v dvoch záznamoch bola daná položka vyčiarknutá, ojedinele nebol uvedený rozsah poskytnutej psychologickej, psychoterapeutickej, liečebno-výchovnej a zdravotnej starostlivosti. U jedného dievčaťa bol pobyt ukončený po 2 hodinách z dôvodu privolania rýchlej zdravotnej pomoci a odvozu na vyšetrenie do nemocnice. Počas výkonu tematickej inšpekcie bola jedna z ochranných miestností dočasne používaná ako izba pre 2 dievčatá z úseku RC 1, podľa vyjadrenia vedúcej vychovávateľky z dôvodu dezinfekcie ubytovacích priestorov a na návrh dezinfektora o ich presťahovaní do iných priestorov.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

Problematika bezpečnosti a ochrany dievčat pred sociálno-patologickými javmi bola spracovaná vo viacerých dokumentoch RC, stručne vo VP, ucelenejšie v školských poriadkoch. Poučenie dievčat o bezpečnosti a ochrane zdravia počas pracovných, výchovných a športových činností potvrdzovali záznamy s podpismi dievčat v denníkoch výchovných skupín. Preventívne aktivity plánované v spolupráci s odbornými zamestnancami zariadenia

poradenstva a prevencie v regióne sa z dôvodu pandemickej situácie nerealizovali. Uskutočňovali sa v rámci výchovných skupín (napr. referáty, diskusie, vlastné príbehy, tvorba informačných tabúľ), vedením dievčat k zdravému životnému štýlu športovými aktivitami, turistikou a vychádzkami.

Školské poriadky oboch úsekov RC 1 a RC 3 boli spracované s podobným obsahom, upravovali podrobnosti o výkone práv a povinností dievčat, ich zákonných zástupcov, okrajovo pravidlá vzájomných vzťahov a vzťahov s pedagogickými a ostatnými zamestnancami. Boli v nich stanovené pravidlá prijímania a odosielania korešpondencie, balíkov a návštev, prílohu 1 tvorili pokyny k návštevám zákonných zástupcov a určených tretích osôb v RC a ich úprava vzhľadom na nepriaznivú epidemickú situáciu v aktuálnom školskom roku. Počas pandemickej situácie boli návštevy zákonných zástupcov v RC pozastavené. K právam dievčat patrila telefonický kontakt so zákonnými zástupcami, jeho pravidlá zavedené v ŠVZ boli len okrajovo spomenuté v obsahu školských poriadkov. Postupy prijímania a starostlivosti o dievčatá boli rozpracované. Školské poriadky upravovali podmienky prevádzky a vnútorného režimu zariadenia, ako aj podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia dievčat, ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím. V prípade výskytu ich prejavov v RC bolo deklarované bezodkladné riešenie terapeutickou a špeciálno-pedagogickou činnosťou (napr. individuálna a skupinová terapia, komunitné stretnutie, intervenčné skupiny a pod.). Súčasťou bol podrobne spracovaný bodovací systém s kritériami udeľovania plusových a mínusových bodov, s možnosťami získania výhod alebo udelenia sankcií. Umožňovali dievčatám účasť na súťažiach, za reprezentáciu v nich mohli získať plusové body a výhody. Obsahovali informácie o podmienkach použitia najmä výchovných, menej ochranných opatrení, opatrenia po návrate dievčat z nedovoleného pobytu mimo RC, o umiestnení dievčat v zdravotnej izolačnej miestnosti. Obsahom spracovania sa od oboch školských poriadkov odlišoval školský poriadok oddelenia pre nepľnoleté matky s deťmi, v ktorom absentovali vymedzenie práv a povinností zákonných zástupcov, podmienky na zaistenie ich bezpečnosti a ochrany zdravia, ako aj ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím. Jediný uvádzal podmienky ukončenia pobytu nepľnoletých matiek s deťmi v zariadení, podrobnejšie údaje o spôsobe a dôvodoch použitia ochranných opatrení. V riadenom rozhovore dievčatá preukázali znalosť zavedených postupov a pravidiel v RC, poznali bodovací systém, ktorý bol zverejnený na informačnej tabuli v úseku RC 3. Ich oboznámenie s obsahom školských poriadkov potvrdzovali záznamy a podpisy dievčat v denníkoch výchovných skupín RC 1 a RC 3. Školské poriadky úseku RC 1 a RC 2 (s účinnosťou od 01. 03. 2022) neboli prerokované na zasadnutí rady školy, RC 2 ani na zasadnutí pedagogickej rady.

Výchovné opatrenia mali motivačný charakter, ochranné opatrenia napomáhali k predchádzaniu ohrozenia zdravia dievčat jeho nevhodným správaním. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti bolo zabezpečené, vedúce vychovávateľky viedli evidenciu vreckového, jeho čerpanie dievčatami bolo potvrdené ich podpisom, o výške konta boli poskytnuté informácie na komunitných stretnutiach a zverejnené na informačnej tabuli. Presnú evidenciu viedla administratívna pracovníčka, dievčatá mali možnosť informovať sa u nej o výške svojho konta.

Zistenia z priameho pozorovania na komunitných stretnutiach a preventívnych aktivitách

Školská inšpekcia realizovala priame pozorovania na 3 komunitných stretnutiach tzv. voľnej tribúne úsekov RC 1, RC 3 a na oddelení nepľnoletých matiek s deťmi, na 2 ranných komunitných stretnutiach a na 3 skupinových psychologických terapiách.

Komunitné stretnutia viedla riaditeľka RC, jedno ranné aj vedúca majsterka odborného výcviku, prebiehali v pozitívnej atmosfére. Realizovali sa v spoločenských miestnostiach, komunitné stretnutia tzv. voľná tribúna za prítomnosti vedúcich vychovávateľiek, službukonajúcich vychovávateľiek (na jednom aj vychovávateľky, ktorá nemala v daný deň službu) a psychologičiek. Obsahom ranných komunitných stretnutí boli hodnotenie správania a školských výsledkov dievčat formou sebahodnotenia, vyjadrením pochvaly riaditeľkou RC a vychovávateľmi, sprístupnenie informácií o aktuálnom stave dievčat v karanténnych miestnostiach a výsledkoch testov na COVID-19. Komunitné stretnutia tzv. voľné tribúny boli založené na hodnotení predchádzajúceho týždňa dievčatami, sebahodnotení dievčat za obdobie predchádzajúceho týždňa, hodnotení výchovnej skupiny ako celku dievčatami určenými ako vedúce skupín a vychovávateľkami, vyjadrovaní názorov, postojov, pocitov a emócií. Riešili sa pozitívne i negatívne prejavy v správaní sa dievčat, dodržiavanie pravidiel a zásad stanovených v školských poriadkoch. Rozvíjanie sebahodnotiacich zručností a hodnotenia rovesníčok vo výchovných skupinách bolo podporované odovzdávaním maskota (napr. plyšový oslík, ruža, bodliak, tabuľka) za výskyt pozitívnych alebo negatívnych prejavov v správaní sa, pozitívnych vlastností so zdôvodnením ich udelenia dievčatami. Dievčatá i nepĺnoleté matky sa vyjadrovali bezprostredne, otvorene, nastoľovali svoje problémy a požiadavky, bez problémov odpovedali na položené otázky, informovali o celkovom stave svojho bodového hodnotenia, dôvodoch získania a straty bodov. Sugestívne bolo vyjadrenie pocitov dievčaťa po nedovolenom prerušení pobytu v zariadení i prečítanie záverečného „elaborátu“ dievčaťa končiaceho pobytu v RC z dôvodu dosiahnutia plnoletosti. Povstaním a potleskom vyjadrili dievčatá dôveru jej nezlyhania v ďalšej etape života. Pozitívne pôsobili ústne pochvaly vychovávateľiek/vedúcich vychovávateľiek a riaditeľky RC dievčatám smerom k ich správaniu a činnostiam, zlepšeniu vzťahov s rodinnými príslušníkmi, vyzdvihli prejav schopnosti pracovať sám na sebe s cieľom posunu k lepšiemu. Motiváciou k eliminovaniu negatívnych prejavov v správaní boli možnosti účasti na futbalovom zápase, výchovne boli využité negatívne javy na pochopenie významu zmeny v správaní sa. Počas komunitných stretnutí bol vytvorený priestor na otázky (napr. telefonický kontakt a korešpondencia s inou osobou), prípadné riešenie problémov, požiadaviek dievčat (napr. farbenie vlasov, varenie kávy, inštalácia setup boxu, dlhšia večierka cez týždeň, rozhovor s riaditeľkou RC). Vedúce vychovávateľky poskytli dievčatám informácie o celkovom hodnotení za predchádzajúci mesiac, stave vreckového a v závere komunitného stretnutia ich oboznámili s denným programom. Komunitné stretnutia boli ukončené spevom hymny RC dievčatami i zamestnancami. Skupinová psychologická terapia prebiehala v miestnosti psychologičiek a v relaxačnej miestnosti na oddelení nepĺnoletých matiek s deťmi. Vhodne boli využité projektívne techniky (kresba postavy kráľa a kráľovnej) a fantazijné techniky (rozprávanie príbehu o kráľovstve s nedokončením) za účelom odhalenia emócie, priania, názoru, či pocitov dievčat. Úlohou dievčat bolo dokreslenie príbehu, dokončenie zápisom odmeny a trestu i vyjadrením emócie z nákredu obrázka s prepojením na reálny život. Vyjadrenia dievčat boli psychologičkou zdôvodnené s vysvetlením dôležitosti ocenenia ako motivácie človeka, s poskytnutím návodu na pochopenie situácie v rodine, prekonanie negatívnych zážitkov a zlepšenia vzťahov s rodinnými príslušníkmi. S použitím terapeutických kariet vyjadrovali názory a postoje, podobnosť vo výzore a povahových vlastnostiach s rodičmi, výberom obrázku živočícha prezentovali svoje vlastnosti. Na vnútorné upokojenie a relaxáciu dievčat počas činnosti pôsobilo počúvanie relaxačnej hudby a využitie terapeutického pieskoviska v miestnosti psychologičiek.

Zistenia z riadeného rozhovoru s deťmi k dodržiavaniu detských a ľudských práv

Dodržiavanie detských a ľudských práv v RC bolo zisťované riadeným rozhovorom so 6 dievčatami navštevujúcimi základnú školu, s 10 náhodne vybranými dievčatami vo veku nad 15 rokov a 2 nepľnoletými matkami.

Prevažná väčšina (94,40 %) dievčat uviedla, že sa v zariadení cítia bezpečne, dôvodom zápornej odpovede jednej (5,60 %) z nich bola chýbajúca rodina. Viac ako tri štvrtiny (83,30 %) dievčat nezažili osobne ani neboli svedkami výskytu rôznych foriem násillia v zariadení, dve (11,10 %) ho zažili osobne (jedna v inom zariadení) a jedna (5,60 %) bola svedkom. Obe dievčatá sa zdôverili vychovávateľom alebo učiteľke, jedna sa nezdôverila nikomu, pretože to riešili vychovávatelia. Ako formy násillného správania sa dievčat v minulosti uvádzali výskyt verbálnych útokov (provokácia), napäté vzťahy a bitku medzi dievčatami. V súčasnom období vnímali vzťahy medzi sebou pozitívne a bezproblémovo. Polovica dievčat v rozhovore uviedla, že v prípade výskytu akejkoľvek formy násillia by sa zdôverila najmä vychovávateľom, ojedinele riaditeľke alebo psychologičkám. Zhodli sa v okamžitom riešení akýchkoľvek prejavov nevhodného správania dievčat vychovávateľmi formou rozhovorov a pridelením mínusových bodov v súlade s bodovacím systémom. Prevažná väčšina (94,40 %) dievčat poprela akékoľvek prejavy nevhodného správania sa zamestnancov zariadenia voči nim, len jedna (5,60 %) poznamenala zvýšenie hlasu učiteľkou, čo sa vyriešilo. Všetky dievčatá potvrdili dobré zaobchádzanie a správanie sa k nim zo strany vychovávateľov, oceňovali ich prístup, prípravu aktivít a programu počas výchovnej činnosti, riešenie vzniknutého problému, snahu o vytváranie prostredia, v ktorom sa napriek chýbajúcej rodine a domovu mohli cítiť dobre. Jedno z dievčat pozitívne hodnotilo pobyt v RC v porovnaní s inými ŠVZ, iná naopak poukázala na prísnosť režimu. Viac ako polovica (55,50 %) dievčat poukázala na podriadenie sa voľného času stanoveným činnostiam podľa harmonogramu zariadenia, 6 z nich uviedlo možnosti voľby aktivity v závislosti od spoločnej dohody s dievčatami alebo vychovávateľom. Možnosť výberu vlastnej aktivity počas voľného času pripustilo 8 dievčat (44,40 %), ktoré uvádzali počúvanie hudby, čítanie, hranie kariet. Všetky dievčatá sa zhodli, že v RC mali svoje súkromie, mohli vyjadriť svoj názor na komunitnom stretnutí, jedna (5,60 %) sa priznala, že sa jej niekedy nechcelo vyjadrovať názor a lebo stanovisko k problému. Rozdielne (55,60 % nie, 44,40 % áno) vnímali možnosti telefonovania zákonných zástupcov do zariadenia, nakoľko zákonní zástupcovia mohli telefonovať s vedúcimi vychovávateľkami, ktoré im odovzdali odkazy, výnimočne ich zavolali. Uviedli, že mohli mať telefonický kontakt s nimi dvakrát týždenne (streda, sobota, niekedy aj nedeľa) v rozsahu približne 7 minút za prítomnosti vychovávateľov, nepľnoleté matky v sobotu v trvaní 5 minút. Možnosť návštevy zákonnými zástupcami potvrdili všetky dievčatá, z toho viac ako polovica (61,10 %) uviedla ich priebeh bez prítomnosti zamestnanca RC na určenom mieste v priestoroch zariadenia (návštevná miestnosť vo vestibule RC) za dodržiavania protiepidemiologických opatrení a viac ako štvrtina (27,80 %) aj mimo zariadenia, čo bolo vzhľadom na pandemickú situáciu obmedzené. Viac ako tretina dievčat (38,90 %) zatiaľ nemala návštevu v RC. V popoludňajšom čase sa venovali pravidelnej činnosti podľa harmonogramu (100 %), dievčatá presne poznali náplň činnosti v jednotlivých dňoch. Uvádzali tiež činnosť v záujmových útvaroch (72,20 %), výkon domácich prác (upratovanie, pranie – 72,20 %), športové aktivity (55,60 %), pozeranie televíznych programov, starostlivosť o dieťa (11,10 %) a prípravu časopisu (5,60 %). Len menej ako polovica (44,40 %) dievčat potvrdila pravidelný pobyt vonku, viac ako tretina (38,90 %) poukázala na skutočnosť, že niektoré dni v týždni nechodili von, pretože sa im nechcelo, nebolo vhodné počasie alebo mali aktivity (napr. dlhšie trvajúce komunitné stretnutie tzv.

voľná tribúna) a nestihli. Jedno z dievčat uviedlo, že teraz majú nabitý program, chodievajú von maximálne 3-krát týždenne, ale predtým chodili von každý deň. Ojedinele pobyt vonku podľa vyjadrenia 11,10 % dievčat závisel od ich správania. Niektoré dievčatá sa vyjadrili, že na vychádzky nemohli chodiť tie, ktoré boli po nedovolenom pobyte mimo RC, mohli byť vonku, ale len v areáli zariadenia. Všetky dievčatá uviedli, že im bola poskytovaná primeraná zdravotnícka starostlivosť. V sprievode zdravotnej sestry absolvovali bežné vyšetrenia u pediatričky, v prípade potreby navštívili odborného lekára (kožný, zubný, chirurg, gynekológ), chodili s nimi do poradne s bábätkami. Takmer štvrtine dievčat bola privolaná záchranná zdravotná služba (pôrod, sebapoškodzovanie, krvácanie a strata vedomia). Z dievčat, ktoré sa vzdelávali v strednej odbornej škole ako súčasť RC, polovica (50,00 %) bola umiestnených v ŠVZ už ako žiačky základnej školy, tretina (33,33 %) po skončení 9. ročníka základnej školy v iných ŠVZ a len dve (16, 67 %) si podali prihlášky na iné stredné školy (napr. stredná odborná škola drevárska, hotelová akadémia alebo stredná odborná škola pedagogická). Z vyjadrenia jedného dievčaťa vyplynulo, že mala individuálny učebný plán v škole, kde bola prijatá a zároveň bola žiačkou 1. ročníka 3-ročného učebného odboru krajčír – dámske odevy. Riaditeľka RC situáciu vysvetlila tým, že u daného dievčaťa nastala zmena dôvodu umiestnenia v zariadení, stala sa žiačkou strednej odbornej školy pri RC a bolo jej už len umožnené dokončiť komisionálne skúšky.

1.3 INÉ ZISTENIA

Podľa vyjadrenia riaditeľky RC dievčatá dovŕšením plnoletosti napriek ponuke predĺženia pobytu v RC sa rozhodli pre návrat k rodinám alebo priateľom, mnohé z nich nemali možnosť alebo záujem dokončiť si vzdelávanie v dvojročných alebo trojročných učebných odboroch. Len minimálny počet dievčat v riadenom rozhovore uviedlo, že má záujem o dokončenie školy a požiada riaditeľku RC o povolenie individuálneho vzdelávania po dosiahnutí plnoletosti. Väčšina z nich sa vyjadrila, že si po ukončení pobytu v RC urobia kurzy (napr. kuchár). Pri štúdiu osobných spisov bolo zistené, že dve dievčatá pred nástupom boli žiačkami iných odborov vzdelávania (čašník, kozmetička), po nástupe do RC zmenili odbor vzdelávania bez zabezpečenia nadväznosti v ich edukácii.

Podľa správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2020/2021 odchodom dievčaťa z dôvodu dovŕšenia plnoletosti zanikol 3. ročník trojročného učebného odboru. Dve dievčatá daného ročníka požiadali riaditeľku RC o individuálne vzdelávanie, ani jedna z nich vzdelávanie nedokončila a tým nemohla pristúpiť k záverečnej skúške.

2 ZÁVERY

Koncepcná stratégia so zameraním na elimináciu negatívnych prejavov v správaní dievčat bola zabezpečená pedagogickými zamestnancami vo výchovnej a vzdelávacej činnosti v čase mimo vyučovania plnením výchovných osnôv tematických oblastí výchovy, vedením k pracovným návykom, zmysluplnému tráveniu voľného času rôznymi aktivitami, podporou pozitívnych vzťahov medzi dievčatami vo výchovnej skupine. Výchovné programy zodpovedali svojím obsahom náležitostiam stanoveným právnym predpisom, menšie nedostatky sa vyskytli v nesprávnom určení počtu výchovno-vzdelávacích činností na výchovnú skupinu v dvoch z nich. Vnútorňý systém kontroly vykazoval nedostatky v analýze i zovšeobecňovaní zistení a výsledkov kontrolnej činnosti na pracovných poradách vychovávateľov, ako aj v následnej kontrole akceptácie uložených odporúčaní. Dokumentácia dievčat nebola komplexná,

niektorým dievčatám absentovali správy zo psychologickej a špeciálno-pedagogickej diagnostiky, individuálne reedukačné programy vždy nevychádzali zo psychologickej a špeciálno-pedagogickej diagnózy, absentovali dátumy ich spracovania a hodnotenie diagnosticko-adaptačnej fázy pobytu dievčat po 1. mesiaci ich pobytu v reedukačnom centre. Boli pravidelne vyhodnocované a podľa potreby upravované. Pozitívom bola ponuka záujmových útvarov, realizácia celokomunitných aktivít a komunitných stretnutí s rozvíjaním sebahodnotiacich a hodnotiacich zručností dievčat s možnosťou vyjadrovania postojov, názorov a emócií. Komunitné stretnutia mali informačný a terapeutický charakter, ich pravidlá dievčatá poznali. Nedostatkom bola slabá informovanosť verejnosti o živote a dani v reedukačnom centre z dôvodu neaktualizovania jeho webového sídla. V reedukačnom centre bola zriadená spoluspráva, jej členky boli v redakčnej rade časopisu Mladosť vydávaného špeciálnym výchovným zariadením. Pedagogickí a odborní zamestnanci považovali klímu v reedukačnom centre za otvorenú, vytváranie atmosféry bezpečia a dôvery potvrdili dievčatá v riadenom rozhovore. Ich vyjadrenia poukazovali na vytvorenie podmienok k dodržiavaniu detských a ľudských práv v zariadení. K výrazným pozitívam patrili súdržnosť pedagogických a odborných zamestnancov, postupy a prístupy psychologičiek pri poskytovaní psychologického poradenstva a reedukácie, pozitívny vzťah zamestnancov reedukačného centra k dievčatám.

Zabezpečenie výchovného procesu pedagogickými a odbornými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné požiadavky bolo predpokladom poskytovania adekvátnej odbornej starostlivosti dievčatám a reedukácie ich porúch správania s cieľom zvládnuť ich úspešné začlenenie do pôvodného sociálneho prostredia. Priestory interiéru a exteriéru umožňovali realizáciu výchovných programov, ochranné miestnosti boli zriadené s výnimkou chýbajúceho materiálu na vzdelávanie, relaxáciu alebo športovú činnosť spĺňali náležitosti príslušného ustanovenia právneho predpisu. Podľa predložených záznamov sa využívali na upokojenie dievčat pri ich agresívnom správaní a ohrozovaní svojho zdravia či zdravia ostatných dievčat. Školské poriadky s výnimkou jedného obsahovali náležitosti v zmysle právneho predpisu. V jednom absentovali práva a povinnosti zákonných zástupcov a podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia, ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím. Menej podrobnejšie boli spracované pravidlá telefonického kontaktu dievčat so zákonnými zástupcami. Taxatívne a jasne bol vymedzená hodnotiaci systém dievčat založený na udeľovaní a odňatí bodov, s tým súvisiacimi výhodami alebo sankciami. Nedostatkom bolo neprerokovanie dvoch školských poriadkov na zasadnutí rady školy a školského poriadku pre nepĺnoleté matky s deťmi na zasadnutí pedagogickej rady v dôsledku jeho prepracovania a účinnosti od 01. 03. 2022.

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 122 ods. 11 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej školský zákon) (spracovaný individuálny reedukačný program pre niektoré dievčatá nevychádzal z psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnózy),
2. § 125 ods. 8 školského zákona (nevedenie času vychádzok na čerstvom vzduchu, poskytnutého materiálu, literatúry na čítanie a vzdelávanie sa alebo na inú činnosť v písomnom zázname, ojedinele absencia rozsahu poskytnutej psychologickej, psychoterapeutickej, liečebno-výchovnej a zdravotnej starostlivosti),
3. § 153 ods. 1 písm. a) a c) školského zákona (neprerokovanie školského poriadku úseku RC 1 a oddelenia pre nepĺnoleté matky s deťmi RC 2 v rade školy, absencia práv a povinností zákonných zástupcov, podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany

zdravia a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím v školskom poriadku oddelenia pre nepľnoleté matky s deťmi a jeho neprerokovanie na zasadnutí pedagogickej rady),

4. § 11 ods. 2 písm. j) vyhlášky č. 323/2008 Z. z. o špeciálnych výchovných zariadeniach v znení neskorších predpisov (nevýbavenie ochranných miestností materiálom na vzdelávanie, relaxačnú alebo inú vhodnú činnosť),
5. § 14 ods. 2 vyhlášky č. 323/2008 Z. z. o špeciálnych výchovných zariadeniach v znení neskorších predpisov (súčasťou individuálneho reedukačného programu po uplynutí prvého mesiaca pobytu dievčaťa v reedukačnom centre nebolo hodnotenie procesu adaptácie na pobyt v ňom).

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- upraviť počty výchovno-vzdelávacích činností vo výchovných programoch RC 2 a RC 3 na výchovné skupiny,
- zaradiť ako tematickú oblasť výchovy v oddelení pre nepľnoleté matky s deťmi výchovu k manželstvu a rodičovstvu,
- stanoviť kompetencie vedúcim zamestnancom a realizovať kontrolnú činnosť na oddelení pre nepľnoleté matky s deťmi,
- zovšeobecňovať výsledky kontrolnej činnosti na zasadnutiach pedagogickej rady alebo pracovných poradách vychovávateľov, realizovať následnú kontrolu akceptácie odporúčaní pri zistených nedostatkoch,
- rozpracovať komplexne plán kontrolnej činnosti pre reedukačné centrum a doplniť v čiastkových plánoch ciele kontroly,
- zamerať kontrolnú činnosť na vedenie individuálnych reedukačných programov s cieľom zabezpečiť ich komplexnosť, správnosť vypĺňania údajov a ich opravu povoleným spôsobom,
- doplniť do školských poriadkov pravidlá telefonického kontaktu so zákonnými zástupcami,
- aktualizovať webové sídlo reedukačného centra s cieľom poskytovať informácie o dianí a realizovaných aktivitách.

2. **ukladá kontrolovanému** subjektu v lehote do 27. 04. 2022 **prijatť konkrétne opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov týkajúcich sa individuálnych reedukačných programov, školských poriadkov, písomných záznamov z pobytu v ochrannej miestnosti a ich vybavenia príslušným materiálom a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru Nitra s uvedenými termínmi splnenia a menami zodpovedných zamestnancov.

Správu o splnení prijatých a uložených opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru Nitra v termíne do 31. 10. 2022.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Koncepčný zámer rozvoja školského zariadenia Reedukačné centrum Zlaté Moravce na roky 2020-2022,
2. výchovný program Reedukačného centra Zlaté Moravce – RC 1, RC 2, RC 3,
3. plán práce – RC1, RC 2, RC 3 na školský rok 2021/2022,
4. plán práce školského psychológa 2021-2022, plán psychologickéj práce na školský rok 2021/2022,
5. plán profesijného rozvoja pre RC Zlaté Moravce na obdobie 4 rokov,
6. plán kontroly a hodnotenia v Reedukačnom centre Zlaté Moravce v školskom roku 2021/2022,
7. vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov v RC 1 Zlaté Moravce v školskom roku 2021/2022,
8. plán kontrolnej a hospitačnej činnosti na školský rok 2021/2022 úsek RC 3,
9. školský poriadok školského zariadenia Reedukačné centrum Zlaté Moravce - RC 1, školský poriadok - Oddelenie pre maloleté matky s deťmi v Reedukačnom centre Zlaté Moravce, školský poriadok RC Zlaté Moravce - Oddelenie do 15 rokov,
10. špráva o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti Reedukačného centra v Zlatých Moravciach za školský rok 2020/2021,
11. osobné spisy detí 20 dievčat (náhodný výber),
12. individuálny reedukačný program 20 dievčat (náhodný výber),
13. doklady o vzdelaní pedagogických a odborných zamestnancov,
14. Mladosť - časopis dievčat Reedukačného centra Zlaté Moravce,
15. zápisnice z pracovných porád vychovávateľov v školskom roku 2021/2022 (RC 1, RC 2, RC 3), zo zasadnutí pedagogickej rady (RC 1) a z metodickéj činnosti úsekov RC 1 a RC 3,
16. zápisnica zo zasadnutia rady školy,
17. denník výchovnej skupiny (RC 1, RC 3),
18. denný záznam školského zariadenia (náhodný výber),
19. záznam z pobytu v ochrannnej miestnosti,
20. metodický orgán RC 1 v školskom roku 2021/2022, plán činnosti metodického orgánu úsek RC 3 v školskom roku 2021/2022,
21. záznamy o činnosti záujmových útvarov,
22. hodnotenie správania a činnosti dievčat,
23. evidencia vreckového dievčat,
24. kniha návštev,
25. záznamy o telefonickom kontakte dievčat so zákonnými zástupcami,
26. evidencia dovolení a voľných vychádzok dievčat,
27. záznamy zdravotných sestier na úseku RC 1 a RC 3,
28. zriaďovacia listina s 5 dodatkami.

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školský inšpektorka: Ing. Iveta Trévaiová

Dňa: 31. 03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:
Ing. Iveta Trévaiová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
Ing. Zuzana Kordošová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 13. 04. 2022 v Nitre:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:

Ing. Iveta Trévaiová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Ing. Zuzana Kordošová

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Ing. Zuzana Kordošová, riaditeľka reedukačného centra

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Ing. Iveta Trévaiová, školská inšpektorka

Na vedomie

Štátna školská inšpekcia Bratislava - úsek inšpekčnej činnosti